



Univerza v Mariboru

Univerzitetna knjižnica Maribor

Drobni tiski - tudi to je knjižnično gradivo : izkušnje UKM

Društvo bibliotekarjev Maribor

Predavanje

GABRIJELA KOLBIČ

UKM, 22. marec 2011

Neobičajno gradivo

Gradivo Zbirke drobnih tiskov (ZDT):

- netipično gradivo za tip univerzitetnih knjižnic
- se v UKM sistematično in strokovno zbira, obdeluje, posreduje in hrani že desetletja

ZDT predstavlja posebno zbirko po kriterijih:

- vsebine
- vrste gradiva
- oblike

ZDT zajema:

- drobne tiske (vabila, obvestila, letaki, zgibanke itd. in koledarji)
- razglednice in fotografije (manjšega formata)
- slikovno gradivo in fotografije (večjega formata)
- čestitke (voščilnice)
- plakati
- PKG (zbirni obvezni izvodi)

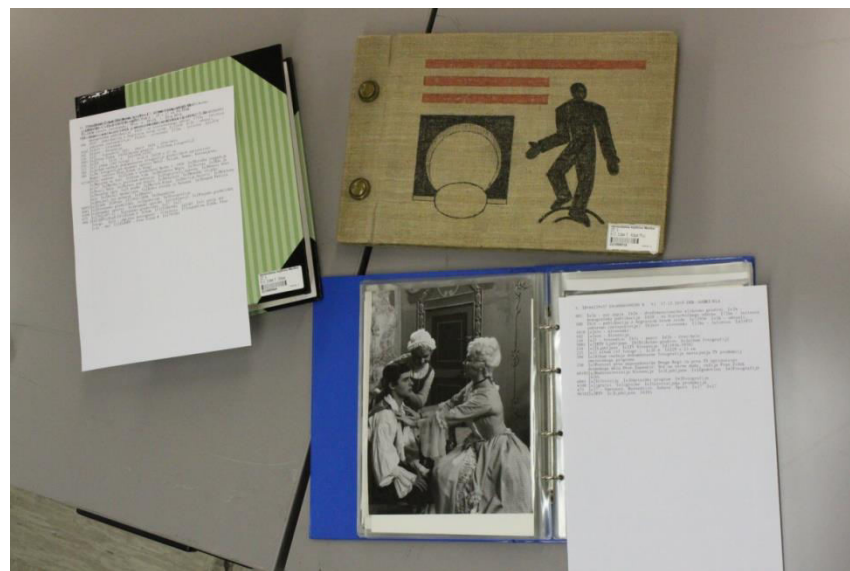


Gradivo: fotografije, razglednice





Gradivo: tiski, albumi



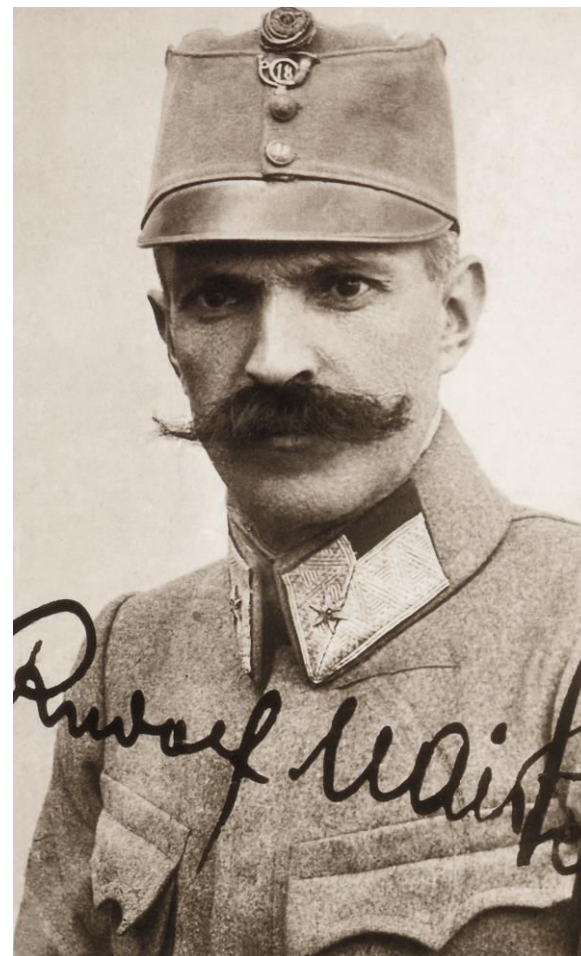
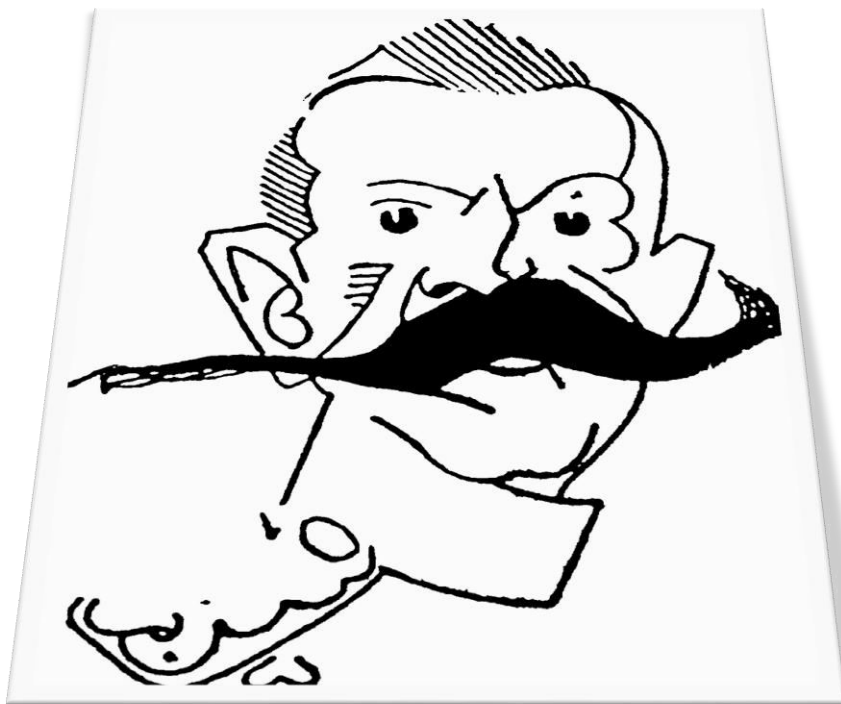


Gradivo: koledarji, vabila, kazala, vizitke, plakati





Gradivo: risbe, razglednice



Od začetkov do danes

- **Zametki formiranja samostojne zbirke segajo v okvir Zgodovinskega društva**
- **1928 samostojna opredelitev “manjše tiskovine in fotografije”**
- **od 1960 naprej sistematično zbiranje, samostojni matični katalogi**
- **1997 konec dopolnjevanja klasičnih listkovnih katalogov**
- **1998 obdelava preide na vzajemni katalog COBIB**
- **od 2000 zapisi najdljivi v OPACu**

Danes so za iskanje na voljo:

- **interni abecedno imenski katalog (AIK)**
- **dva ločena stvarna kataloga: predmetni katalog drobnih tiskov in katalog slikovnega gradiva**
- **računalniško podprt vzajemni katalog**

Knjižnična zaloga za leto 2010 znaša 153.999 enot fotografij , razglednic in drugega slikovnega gradiva, plakatov, čestitk, koledarjev in drugih tiskovin in tiskov



Abecedno imenski katalog zbirke in predmetni katalog drobnih tiskov ter katalog slikovnega gradiva



Struktura zbirke

V vzajemnem katalogu je katalogizacija drobnih tiskov in slikovnega gradiva enakovredna katalogizaciji monografskih publikacij:

- **Zapisi o gradivu so vnešeni v ustrezen tip maske COMARC formata:**
- **maska N za neknjižno gradivo**
- **maska Z zbirni zapisi**

Izpolnjujejo se vsi bloki, enako kot pri monografskih ali periodičnih publikacijah:

- **bloki, ki so zahtevani za izmenjavo podatkov**
- **bloki z bibliografskimi podatki in s klasifikacijskimi oznakami**
- **bloki z lokacijskimi podatki**

V ZDT se na nivoju signatur ohranja interna vsebinska klasifikacija:

- **zaradi urejenosti gradiva v skladišču**
- **ločenosti inventarnih knjig po vrstah gradiva**

V vzajemnem katalogu pri klasifikaciji upoštevata oba klasifikacijska sistema:


- **gesla in univerzalna decimalna klasifikacija (oz. UDK vrstilci) na nivoju vsebinskih oznak**
- **interna vsebinska klasifikacija je ohranjena v signaturi**





Bibliografski zapis za album fotografij – izpis iz knjižničnega kataloga v polnem formatu

Kratki	Polni	ISBD	COMARC
Naslov	[Fran Žižek [Slikovno gradivo] : album fotografij]		
Vrsta gradiva	fotografija		
Jezik	slovenski		
Leto	1938		
Založništvo in izdelava	[S. l. : s. n., 1938-1970]		
Fizični opis	1 album (162 fotogr.) : č-b ; 29 x 27 cm		
Opombe	Album vsebuje dokumentarne fotografije gledaliških uprizoritev Na fotografijah dramski igralci Babič, Veljak, Samec, Kostanjevec, Remec, režiser Fran Žižek in drugi		
Vsebina	<p>Žižek v uredništvu Borbe I. 1938</p> <p>Otroška tragedija</p> <p>Matiček se ženi</p> <p>Lepa Vida</p> <p>Detektiv Megla</p> <p>Sirote</p> <p>Kdo je kriv?</p> <p>Burka o jezičnem dohtarju</p> <p>Vzgojitelj Lanovec</p> <p>Deseti brat</p> <p>Kralj Edip</p> <p>Strast pod bresti</p> <p>Kreature</p> <p>Beneški trojčki</p> <p>Nevarna igra</p> <p>V mraku</p> <p>Martin Krpan</p> <p>Emilija Galotti</p> <p>Miklova Zala</p> <p>Otroci Apokalipse</p> <p>Dobri človek iz Sečuana</p> <p>Gospod Puntila</p> <p>Dvajset let pozneje</p> <p>Hamlet</p>		
Predmetne oznake	<p>Žižek, Fran (1914-2008 - Zapuščine)</p> <p>Slovensko gledališče - Zgodovina - Fotografije</p>		
Predmetne oznake (nekontrolirane)	dramski igralci / dramske igralkе / režiserji / Ptujsko gledališče		
UDK	7		
COBISS.SI-ID	66260993		

Izpis rezultatov iskanja v knjižničnem katalogu




Virtualna knjižnica Slovenije



Pomoč V ŽIVO

Pomoč

Nastavitve


slovenski ▼

Baze podatkov

Iskanje

Rezultati iskanja

Moja knjižnica





























Lokalna baza podatkov: **Univerzitetna knjižnica Maribor** (Štev. zapisov: 434.731) | 

Rezultati izbirnega iskanja

Iskali ste: Ključne besede=**žizek*** zapuščin* IN Izbor zapisov=**slikovno gradivo** [Potek iskanja](#)

Število najdenih zapisov: **14** SPREMEMI ISKALNO ZAHTEVO

Razvrstitev po: COBISS.SHD [zapisi: 1-14]

Št.	Avtor	Naslov	Vrsta gradiva	Jezik	Leto	Status v izposoji	E-dostop	
<input type="checkbox"/>	1.	Modrinjak, Dragiša	Goli kralj [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1965	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	2.	Modrinjak, Dragiša	Tvegana poroka [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1964	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	3.	Modrinjak, Dragiša	Prstanček [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1966	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	4.	Modrinjak, Dragiša	Teta iz Amerike [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1965	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	5.	Modrinjak, Dragiša	Hamlet [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1966	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	6.	Modrinjak, Dragiša	Tartuffe [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1965	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	7.	Modrinjak, Dragiša	Dogodek v mestu Gogi [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1965	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	8.		[Fran Žizek [Slikovno gradivo] : album fotografij]	 fotografija	slv	1938	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	9.		[TV Ljubljana [Slikovno gradivo] : album fotografij]	 fotografija	slv	1956	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	10.		[RTV Ljubljana [Slikovno gradivo] : album fotografij]	 fotografija	slv	1956	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	11.		[Fran Žizek v Mestnem gledališču na Ptuju [Slikovno gradivo] : album časopisnih izrezkov]	 slikovno gradivo	slv	2000	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	12.		[Fran Žizek [Slikovno gradivo] : portreti]	 umetna zbirka	slv	1950	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	13.		[Fran Žizek [Slikovno gradivo] : portreti iz zapuščine]	 umetna zbirka	slv	1935	 prosto - za čitalnico	
<input type="checkbox"/>	14.	Japelj, Mirko, 1898-1973	Dobri človek iz Sečuana [Slikovno gradivo]	 umetna zbirka	slv	1964	 prosto - za čitalnico	

SPREMEMI ISKALNO ZAHTEVO

Zapisov na stran: 20 [zapisi: 1-14]

[↑ NA VRH](#) | [Baze podatkov](#) | [Iskanje](#) | [Rezultati iskanja](#) | [Moja knjižnica](#) | [Izhod](#)

11

COBISS.SI



Bibliografski zapis za več fotografij popisanih v enem, zbirnem bibliografskem zapisu /izpis iz knjižničnega kataloga v kratkem formatu/

Kratki	Polni	ISBD	COMARC
Avtor	Modrinjak, Dragiša		
Naslov	Tvegana poroka [Slikovno gradivo] / Dragiša Modrinjak		
Vrsta gradiva	umetna zbirka 		
Jezik	slovenski		
Leto	1964		
Založništvo in izdelava	[Maribor : SNG, 1964-1965]		
Fizični opis	3 fotografije : č-b ; 24 x 31 cm		
COBISS.SI-ID	66364161		

ZALOGA V DRUGIH KNJIŽNICAH

Statusi v izposoji

Št.	Podatki o izvodu (signatura - lokacija, inventarna št. ...)	↕	Status izvoda
1.	Zb. drobnih tiskov S 9/IXa Tvegana poroka		prosto - za čitalnico
2.	Zb. drobnih tiskov S 9/IXa Tvegana poroka		prosto - za čitalnico
3.	Zb. drobnih tiskov S 9/IXa Tvegana poroka		prosto - za čitalnico

Funkcija

Funkcija Zbirke drobnih tiskov :

- **arhivska**
- **domoznanska**
- **univerzna**

V Zbirko drobnih tiskov priteka gradivo:

- **z nacionalnim obveznim izvodom**
- **kot dar**
- **z nakupom**
- **kot obvezni izvod Univerze v Mariboru**

Kot arhivska knjižnica prejema Zbirka drobnih tiskov obvezni izvod, ki tematsko pokriva širše geografsko področje.

Načrtno se v zbirki pridobiva in obdeluje gradivo z domoznansko tematiko oz. gradivo, ki se vsebinsko nanaša na Maribor in njegovo okolico.



Arhivska funkcija



Obdelava

V preteklosti:

- **Prevladalo je mnenje, da je gradivo v zbirki smotrno obdelovati na krajši in hitrejši način**
- **Klasični listkovni katalog zbirke je omogočal obdelavo gradiva po skrajšanih bibliotekarskih pravilih**
- **Pri podrobnejšem iskanju gradiva je obdelava po skrajšanih bibliotekarskih pravilih postala nezadovoljiva**
- **Listkovni katalogi so postali preveč omejujoči tudi v smislu geografske dostopnosti**

Vzajemni katalog danes omogoča:

- **samostojne bibliografske enote se obdelajo posamično : ena fotografija, ena razglednica, en letak je ena samostojna bibliografska enota**
- **več fizično ločenih enot se poveže v zbirne zapise, ki združujejo bibliografsko ločene enote, ki pa jih družijo določena skupna značilnost, kot npr. posameznik, ustanova ali dogajanje**

Zaradi pomanjkanja podatkov je obdelava tovrstnega gradiva zamudna

- **gradivo malokdaj vsebuje vse potrebne podatke o tem, kdaj in kje je bilo izdano in kdo je avtor ali založnik**
- **podatke dopolnjujemo iz drugih tiskanih virov ali pridobivamo s pomočjo informatorjev**

Posebnosti obdelave

Specifičnost gradivu določajo raznovrstne fizične lastnosti:

- različne dimenzije oz. formati, debelina gradiv in število fizičnih enot na naslov,
- slabše ali zahtevnejše kakovosti papirja, tiska ali odtisov ter vezave (in morebitne njihove mehanske poškodbe)
- ohranjenost enot samih, ki je lahko odlična ali dobra, lahko pa slaba ali celo zelo slaba

Da se gradivo uvrsti v knjižnični katalog, je potrebno opraviti:

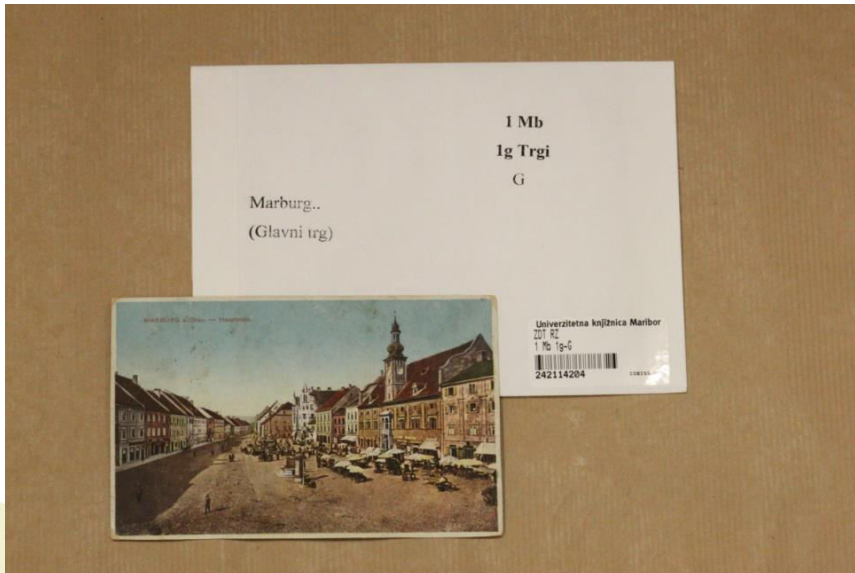
- pregled gradiva
- sortiranje in formiranje pomenskih sklopov (oz. določitev vzorcev), namenjenih zbirnim zapisom
- presojo formata oz. velikosti posameznih enot in določitev lokacije hrambe ter posledično signature, ki jo določa vrsta in format gradiva
- določitev skupnih vsebinskih parametrov za tvorbo zbirnih zapisov
- kreiranje bibliografskih zapisov
- oprema gradiva in morebitna knjigoveška popravila



Oprema

Oprema risbe - avtoportreta Frana Žižka iz l. 1943 z žigom, signaturo in inventarno številko na hrbtni strani, brezislinskim ovojem ter nalepkami s črtnimi kodi na skupnem ovoju

Oprema razglednice - Maribor, signatura, brezislinski ovoj ter nalepka s črtno kodo in inventarno številko





Hranjenje gradiva

Gradivo zaradi neenotnih včasih izredno velikih ali nasprotno izjemno majhnih formatov zahteva:

- posebne pogoje rokovanja
- več prostora za hrambo
- večje delovne površine
- posebno zaščito gradiva

Oprema in hranjenje posameznih kosov sledi zahtevam Zakona o obveznem izvodu publikacij in priporočilom NUK:

- predpisana pisala
- posebna črnila za žige
- prilagajanje označevanja stanju in vrsti gradiva
- opremljanje z nalepkami s črtno kodo
- brezislinski ovoji
- ločenost arhivskih izvodov
- kovinski predalniki
- skladiščni prostori po standardih





Hranjenje gradiva: razglednice in slikovno gradivo





Skladiščni prostori



Posredovanje gradiva

Uporabniki, ki iščejo gradivo iz zbirke, imajo običajno specifične informacijske potrebe.

V največji meri se išče gradivo za potrebe raziskovanja določenih tem.



Rokovanje z gradivom:

- **gradivo ima v celoti status za čitalnico**
- **izposoja na dom je možna pod posebnimi pogoji**
- **dovoljena je reprodukcija v monografskih publikacijah, ki nastanejo kot rezultat raziskovanj**
- **gradivo je na razpolago za razstave kot glavno ali dopolnilno gradivo**

Posredovanje ter vpogled je možen izključno v prostorih zbirke in ob posredovanju strokovne referentke.



Zbirka drobnih tiskov v UKM

